Müslümanlık, Nakşbendîlik ve Çelişkiler

***

Feriduddin AYDIN
feriduddin@gmail.com

دار العِبَر للطباعة والنشر
Al-Ibar Publishing
İstanbul-2018

Müslümanlık, Nakşbendîlik
ve
Çelişkiler

Önce ***"çelişki"*** kavramını biraz irdeleyelim. Daha çok felsefe, mantık ve sosyolojide kullanılan bu kavramla anlatılmak istenen şey, tutarsızlıktır.

Arapça'da ***«tenâkuz»***, Batı dillerinde de ***«paradoks»*** sözcüklerinin karşılığı olarak son zamanlarda modern Türkçe'ye eklenen ***"çelişki"*** kelimesinden amaç şudur: Aralarında bağ kurulmak istenen iki şey birbirine ters ise bu, uyumsuzluk ***«çelişki»*** olarak nitelenir. Böylece çelişik kanaatin akla ve mantığa uymadığı vurgulanır. Örneğin; Allah'a inanmadığını açıkça söylemese bile, *-spekülatif yorumlarıyla, amacını aşan ifadeleriyle veya tutarsız davranış biçimleriyle-* bu yollu kanaatini yansıtan bir kimsenin mü'min olduğunu ileri sürmek bir çelişkidir. Aynı zamanda böyle bir savunmaya kalkışmak, bu kanaate katılmak anlamına gelir ve aynı hükme muhatap olur.

Ancak bir ifadenin ya da bir eylemin çelişik olduğunu kanıtlamak, bazı durumlarda oldukça zordur. Bu ilgiyle çelişkilerin, çoğu kez spekülatif yorumlarla kamufle edildiğini hatırdan çıkarmamak gerekir. Bilhassa din ve imanla alakalı çelişkileri irdelerken, konuyu karanlığa boğan ve insanları yanıltan ayrıntılar arasındaki gizli ilişkileri ortaya çıkarmak bu bakımdan son derece önemlidir. Çünkü muhatabı ikna edebilmek için bu kesinlikle ve birinci derecede şarttır. Zira genelde tartışmalardaki taraflardan biri *(bilgisiz ise)* bunları sezinlemekte zorluk çekebilir; *(fanatik ve kifayetsiz muhteris ise)* kasıtlı olarak muhatabını anlamak istemeyebilir! Tartışma bu durumda açmaza girer. Nitekim muvahhidlerle Nakşbendîler arasındaki tartışmaların sonu, çoğu kez böyle biter.

Çelişik bir meselenin ayrıntıları *-iç içe geçmiş, baştan sona düğümlerle dolu-* büyük bir iplik sarmalına benzetilebilir. Bu düğümleri çözüp o iplik yığınını muntazam bir yumak haline getirmek ne kadar zor ve sıkıntılı bir iş ise, sapkın ve bâtıl bir inanışı çürütmeye çalışırken engel oluşturan çelişkileri ortaya çıkarmak, ondan kat kat daha zordur. Bu yüzdendir ki, fıtrî iman kurumunu tamamen felce uğratmış olan günümüzün yaygın din anarşisine çözüm bulmak hemen hemen imkânsız hale gelmiştir. Ancak yüzyıllardır binbir doğrunun yine binbir yanlışla harmanlanarak örülmüş olan ***"Müslümanlık"*** adındaki dinin tehlikelerine karşı Yüce İslâm'ı korumak için bu bâtıl dini ayakta tutan Tarîkatçılığın gizli yüzünü ortaya çıkarmak gerekir. Aksi halde bugün dünya üzerinde ezilmiş çok küçük bir azınlık olan muvahhid mü'minlerin gelecek kuşakları, ortamdan etkilenerek câhilî potada eriyebilirler. Ümmetin tamamen yok olması anlamına gelen bu olasılık karşısında kayıtsız kalmak ise bu çelişkileri peşin olarak kabullenmek demektir.

***

Günümüzde *(Allah'ın birliği inancına dayanmayan)* dindarlığın baskın, dayatmacı ve genel bir din anlayışı haline gelmiş olması, tarihin hiçbir döneminde yaşanmamış bir çelişkiler sarmalı olarak ortadadır. Bu durum, *-istisnasız-* her insanın *-dolaylı ya da dolaysız olarak-* hayatını olumsuz etkilemektedir. Bunun özellikle Türkiye'de genel bir sorun halini almış olmasında faktör olarak tarîkatçılık en birinci sırada yer almaktadır. Tarîkatçılık deyince Türkiye'de ilk akla gelen kurumsal mistik akım ise Nakşbendîliktir. Asırların akışı içinde on bir temel ilkeye dayalı olarak sistemleştirilen bu tarîkat, *-bünyesinde barındırdığı çeşitli inanışlarıyla, ansiklopediler dolusu mitolojisiyle ve ritüelleriyle-* aşağıda bir nebze açıklanacağı üzere, bir çelişkiler kaynağı haline gelmiştir. Bu suretle ***Müslümanlığı***, ***İslâm***'a ve evrensel değerlere karşı önemli bir tehdit haline getirmiştir. Bu büyük sorunu olabildiğince anlaşılabilir ve ikna edici bir tablo haline getirebilmek

için Tarîkattaki çelişkilerden bazı örnekleri sergilemek ve bu gerçeği böylece somut hale getirmek lâzımdır.

Şurası muhakkaktır ki -*imânî konularda*- asırlar önce *(bilerek veya bilmeyerek)* birçok hata işlenmiş ve bunlar taklit yoluyla kuşaklar boyu zamanımıza kadar gelmiştir. Meselenin en önemli yanı ise bu yanlışların birçok doğru ile harmanlanarak işlenmiş olmasıdır. İşte bu fasılda özellikle vurguladığımız çelişkiler sorunundan amaç budur. Günümüzde bunları soğukkanlılıkla ele almak ve yanlışları ayıklayarak doğrulardan ayırt etmek, ondan sonra da din kurumunu bunlardan temizlemek insaflı ve ehliyetli ilim adamlarının görevidir. Bu konuda yapılacak hizmetler, elbette muhalif seslerin yükselmesine neden olacaktır. Ancak, hiçbir fitneye meydan vermeden, elden geldiğince çelişkileri gün yüzüne çıkararak doğruların berraklaşmasını sağlamak bilim haysiyetine ve iman kurumuna karşı bir insanlık borcudur.

Yozlaşma canavarının pençesinde birçok uygarlığın, birçok insânî ve evrensel değerin ve nice kıymetli eserlerin ortadan kaybolduğu, günümüzün bilim otoriteleri tarafından Kabul edilmektedir. İslâm'ın getirdiği **«İMAN»** kurumu da -*artık itiraf etmek gerekir ki*- büsbütün olmasa da kaybolmuştur. Bugün onun -*sadece kitaplarda ve bir avuç mü'minin kalbinde*- izlerine rastlayabiliyoruz.

İşte bu ürkütücü olayın sırlarını Nakşbendîliğin dehlizlerinde aramaya çalışacağız. Bu dehlizin içinde altı sorunu irdeleyerek binlerce çelişkiden sadece birkaç tanesine dokunacağız. Bu sorunları kısaca şöyle sıralayabiliriz:

1) Bilgisizlik

2) Mutlak itaat ve kör taklit

3) Korku

4) Duygusallaştırma

5) Mübalağa (Abartı)

6) Tahrîf (Çarpıtma)

***

Nakşbendîlerde Bilgisizlik Sorunundan Kaynaklanan Çelişkiler

Türkçe'de bilgisizlik, Arapça'daki ***«cehâlet»*** sözcüğünün biraz yumuşatılmış olan karşılığıdır. Bu sıfat, sadece cahil insanları nitelemek için değil, aynı zamanda gerçeği bilmesine rağmen onu inkâr edenler için de kullanılmıştır. Nitekim Mekke müşriklerinden **Amr bir Hişâm** (öl.624), bilgili bir kimse olmasına rağmen sergilediği inat yüzünden **Ebû Cehil** *(yani, cehâletin babası)* diye anılmış, bu suretle aşağılanmıştır. Şu halde inat da, bilineni açıkça dile getirmemek için gösterilen bir direniş olduğundan cehâletle eş değerde tutulmuştur.

Nakşbendîlerde hem bilgisizlik, hem de inat örneklerine sıkça rastlanmaktadır. Bunların en çarpıcı olanı ise tarîkatın hangi amaçla, hangi din ve felselerden devşirilerek nasıl kurulduğu hakkındaki bilgisizliktir. Dolayısıyla hem bu Tarîkatın iç yüzünü bilmiyor olmak, hem buna rağmen ona yapışmak, onu bir ahlâk okulu ve sözde Allah'a ulaştıran bir yol olarak kabul etmek büyük bir çelişkidir. Şeyhleri de dâhil, milyonlarca Nakşbendînin kendi tarîkatları hakkında bilmediği şu örnekler, çelişkinin de ötesinde onların nasıl bir tutum içinde bulunduklarını gözler önüne sermektedir:

Evet, Nakşî şeyhleri de dâhil, bu akıma bağlı milyonlarca insan içinde hiç kimse şu gerçekleri fark edememektedir:

1) Bu Tarîkatın Hint dinlerinden alınan on bir ilke üzerinde kurulduğunu bilmemektedirler. Sayıları onu on beşi geçmeyen Nakşî şeyhleri dışındaki bu kalabalık içinde hiç kimse, Tarîkatın on bir ilkesi hakkında herhangi bir bilgiye sahip değildir. Bu kalabalık içinde hemen hiçbir insan ***«Hûş der dem»***[1] ile başlayan bu on bir ilkeyi hayatında bir kez bile duymuş değildir. Onlardan okuma yazma bilenler, ancak ***«Tarîkatta Râbıta ve Nakşbendîlik»*** adlı kitabımızın 1996 yılında yayımlanmasından sonra bunu öğrenebildiler.

***

2) Nakşbendîler, ***"râbıta"*** ve ***"hatm-i hâcegân"*** gibi ritüellerin, Hint dinlerinden adapte edilmiş olduğunu bilmedikleri için, bunları ibadet niyetiyle icra eder ve bu davranışın onlar için nasıl bir sonuç doğurduğunu tahmin bile etmezler. Buna rağmen, şapka giyenlere müşrik nazarıyla bakarlar! Onlara selâm vermezler. Şapkalı birinin selâm vermesi halinde ise ***«aleykum saam»*** şeklinde selâmını alırlar. Bu *(Arapça)* cümle: ***«Senin üzerine ölüm olsun.»*** anlamında bir bedduadır, bir aşağılamadır! Pontuslu Nakşbendîler de *(politeist olduklarını hiç düşünmeden)* sarık, cübbe ve şalvar giymeyenlere ve sakalsız kimselere *(ehl-i tevhid bile olsa)* selâm vermez, arkalarında namaz kılmazlar; onu fasık sayarlar. Müşrik bir insanın, muvahhid birini ***"fasık"*** diye suçlaması ise büyük bir çelişkidir.

***

3) Kendilerini savunmak zorunda kaldıkları zaman Nakşbendîler de *(aynen muvahhidler gibi)* şirk inancını kötüler, hatta müşrikleri aşağılayan âyet-i kerimeleri bile telâffuz ederler. Buna rağmen, ***"ermiş"*** kişinin Nakşbendîlikteki tarifini kesinlikle kabul eder ve bu tarifi asla reddetmezler. Bu tarif **Abdülhakim Arvâsî**'nin aşağıdaki sözlerinde ne amaçladığını açık şekilde sergilemektedir.

«Râbıta, İlâhî-Zâtî sıfatlarla tahakkuk etmiş [2] ve müşahede makamına varmış bir kâmil ve mükemmele gönül bağlayıp, huzur ve gıyabında o zatın suretini hayâl hazinesinde muhafaza etmekten ibarettir.»

---

[1] Nakşî Tarîkatının 11 ilkesi şunlardır: ***Hûş der dem***, ***Nazar ber kadem***, ***Sefer der vatan***, ***Halvet der encümen***, ***Yâdkerd***, ***Bâzgeşt***, ***Nigehdâşt***, ***Yâddâşt***, ***Vukûf-i Zamânî***, ***Vukûf-i Adedi*** ve ***Vukûf-i Kalbî.***

[2]. Bir kimseyi, ***«İlâhî-Zâtî sıfatlarla tahakkuk etmiş»*** diye nitelemek: onun, Allah'ın bütün sıfatlarına sahip olduğunu iddia etmek anlamına gelir.

Bu ifade, tevhid inancını ve iman kurumunu bütünüyle, çok açık şekilde yok saymaktadır. Bunu çelişki sözcüğü ile izah etmek büyük bir basitliktir. Gerçekte Allah'ın birliğine samimiyetle inanan hiçbir insan bu sözlerle yapılacak bir telkine muhatap olmak istemez.

***

4) Nakşbendî Tarîkatı'nın milyonlarca bağlısı arasında hiç kimse, *-bu tarîkatın kurucusu* ***Muhammed Bahâüddîn Buhârî****'nın, Kazan Hânı* ***Sultan Halil*** *adındaki hükümdarın hizmetinde yıllarca cellât olarak çalıştığını-* yakın geçmişe kadar bilmiyordu. Bir akademisyen tarafından yazılan ***«Bahâeddîn Nakşbend»*** adlı kitabın ilk kez 2002 yılında yayımlanmasından sonra, *(Nakşbendîlerden merak edenler)* ancak bu gerçeği öğrenebildiler.[3] Bu ise çok büyük bir çelişkidir.

***

5) Nakşbendîler, ***"râbıta"*** ve ***"hatm-i hâcegân"*** ritüellerini *-kesin olarak-* ibadet niyetiyle icra ederler. Hatta defalarca müftülüklere ve Diyanet İşleri Başkanlığına gizlice başvurarak bu iki ritüelin ibadet kapsamına alınmasını istemiş, ancak bir türlü onay alamamışlardır. Bu yüzden kabul görmez çekincesiyle bizzat yazdıkları ilmihallere bile bu iki ritüeli kaydetmiyorlar! Bu bir çelişkidir. Fakat bu olayın, Tarîkata bağlı milyonlarca eğitimsiz Nakşbendiden gizlenmesi daha büyük bir çelişkidir.

***

6) Son yıllarda Nakşbendîlere ait bir holding tarafından; Tarîkatın sözde **Hz. Ebubekr**'e dayandığını kanıtlayan ***«Altın Silsile»*** adı altında bir isim listesinden yüz binlerce nüsha bastırıldı ve sıradan kalabalıklara dağıtıldı. Bu insanların hemen hiçbiri, bu listenin İslâm, Kur'ân ve Sünnetle herhangi bir ilişkisinin bulunmadığını; ayrıca bunun bilimsel olarak da asla kanıtlanamayacağını bilmemektedir. Bu ise Nakşîliğin, ***Selef-i Salihîn*** ve ***İslâm*** adına hiçbir değer taşımadığını ortaya koyan fahiş bir çelişkidir.

***

7) Son zamanlarda, ***Müslümanlık dini***ni, ***İslâm***'ın bir parçası ya da bir türü olarak propaganda eden yerli oryantalistler ortaya çıktı. Bunların en ünlüleri olan **Prof Dr. Ahmet Yaşar Ocak**, biri ***"Ortodoks"*** öbürü de ***"Heterodoks"*** diye İslâm'ı ikiye ayırdı. Bu zatın katıldığı bir sempozyumun kayıtlarında aynen şöyle bir ibare geçmektedir: *«Nakşibendi tarîkatı, katı Sünnî (ortodoks) bir tarîkattır.»*[4]

Belli amaçlarla üretilmiş bu ve benzeri birçok tanım, yorum, propaganda, tez ve yaklaşımlar hakkında *-şimdiye kadar-* hemen hiçbir Nakşbendî, herhangi bir kanaat, herhangi bir eleştiri ya da bir antitez ortaya koymamıştır. Örneğin râbıtanın çürütülmesine yönelik bir belgesel açıklama yapıldığı zaman şiddetli tepki gösteren Nakşbendîler, kendilerini ***"ortodoks"*** diye niteleyenlere neden ses çıkarmamaktadırlar? Büyük ihtimalle peşinde sürüklendikleri şeyhlerine kesin bir itaat ve taklitle bağlanmalarının sonucu olarak etrafta cereyan eden en önemli düşünce değişimlerinden, din ve

---

[3] Bkz. **Prof. Dr. Necdet Tosun**, Bahâeddîn Nakşbend, s:101, İnsan Yayınları, Altıncı baskı. İstanbul-2015

[4] Bir grup akademisyen, Tartışmalı İlmî Toplantılar Dizisi, Tarihî ve Kültürel Boyutlarıyla Türkiye'de Alevîler, Bektâşîler Nusayrîler. S.126. Türkiye Diyanet Vakfı, İslâm Araştırmaları Merkezi Kütüphanesi, Dem. No.71.040. Tas. No.297-62.

mezhep savaşlarının sebep ve sonuçlarından habersiz oldukları için bunu beceremektedirler. Bu ise büyük bir çelişkidir.

***

8) İki metre eninde, 20 metre uzunluğunda, kıpkızıl korla döşenmiş bir kulvar üzerinde sakince yürüyen Hintli bir Budist rahibin gösterisini eğer Türkiyeli bir Nakşî şeyhi seyredecek olsa, acaba nasıl bir tepki verir? Bu, merak edilmeyecek gibi değildir. Hindistan'da yapılan bu etkinliğe *"pirobasi"* ***(pyrobatie)*** ya da ***«Firewalking»*** diyorlar.

Hintli Nakşbendîler bu tür manzaralara sıkça tanık olurlar. Fakat Türkiyeli Nakşbendîler buna yabancıdırlar. Bu ise kültürel ve sosyolojik bakımdan, Nakşbendî toplulukları arasında ne büyük uçurumlar bulunduğunu göstermektedir. Fakat burada amaç, bu çelişkiden söz etmek değil elbette… Bu ilgiyle asıl anlatmak istediğimiz şey şudur: Müşrik bir Budist rahip, 20 metre uzunluğunda bir mesafeyi kızıl kor üzerinde fütursuzca, yavaş adımlarla ve yalınayak yürüyebiliyor; gösterisi sırasında hiçbir acı duymuyor ve ne ayaklarının altında ne de vücudunun herhangi bir yerinde en küçük bir yanık izine rastlanmıyor… Binlerce Nakşbendî, bu olayı tuhaf bakışlarla seyredecek olsalar bile çok büyük ihtimalle hemen ***"Bu sihirdir."*** diyecek ve bu müthiş manzara karşısındaki bilgiden yoksun olduklarının farkında bile olamayacaklardır. Öbür yandan bu insanlar, hiçbir zaman gözleriyle görmeye imkân bulamayacakları binlerce asılsız kerâmet hikâyelerine kesin şekilde inanmaktadırlar. Örneğin *"Efendi Hazretlerinin, her gün, hem evinin bitişiğindeki camide, hem de mescidü'l-Haram'da beş vakit namaz kıldığına"* inanabilirler! Bütün bunlar; aslında -*sürekli telkin altında bulunan*- Nakşbendîlerin, hayat ve kâinat olaylarını kavrayabilecek bilgiden, kültürden ve sağlıklı bir muhakeme melekesinden yoksun bırakılmış olduklarını kanıtlamaktadır.

Biraz önce sözü edilen ateş üzerinde yürüme gösterisi psişik bir olaydır; parapsikolojinin konusudur. Nakşbendîler şöyle dursun, bugün Türkiye'de psikoloji ve psikiyatri bilim dallarında uzmanlık kazanmış hiçbir akademisyen bu konuda konuşmayı göze almaz. Çünkü -*aynen Nakşbendîler gibi*- bunlar da şartlandırılmışlar, Batı tıbbının üzerinde çakılıp kalmışlardır. Onun için belki bir kaçamak olarak şunu söyleyebilirler: *«Psikoloji bilimi, bu kavramı hâlihazırdaki birikimiyle tanımlamakta yetersiz kalmaktadır. Çünkü psikoloji bilimi, ancak beş duyu sınırları içindeki algıyı araştırabilir. Dolayısıyla üçüncü boyut kavramını aşan sıra dışı ve gizemli hiçbir sorun bizi yakından ilgilendirmez.»* Bu nedenledir ki Türkiyeli psikoloji ya da psikiyatri uzmanlarının çoğu *(Kur'ân-ı Kerîm'e saygı duyuyor olmalarına rağmen)* cin ve melek gerçekleri konusunda en azından tereddütlü ve ürkektirler. Bunlar, psişik gösteriler hakkında hemen hiçbir şey anlatmak istemezler. Örneğin, hiçbir kanamaya yol açmayacak, hiçbir yara izi bırakmayacak şekilde, psişik yeteneğe sahip bazı insanların vücutlarına şiş saplayıp çıkarmaları, dillerine kızgın demir dokundurmaları, cam parçalarını ağızlarında çiğneyip yutmaları hakkında en ufak bir açıklama yapmaktan çekinirler. Nakşbendîler nasıl ki Tevhid inancının en ünlü savunucularından **İbni Teymiyye**'nin adını ağızlarına almak istemezlerse, bunlar da parapsikolojinin babası sayılan **Joseph Banks Rhine**'ın adını telâffuz etmekten çekinirler! Ama korkunun ecele faydası yoktur. Çünkü spiritolojinin sırları hayat ve kâinat gerçekleri olarak mutlaka gelecekte ortaya çıkacaktır. Kerâmet hikâyelerinin de hiçbir zaman safsatadan öte bir anlam taşımadığı kesin şekilde anlaşılacaktır! Bu suretle Kur'ân-ı Kerîm'de anlatılan mucizeler daha açık şekilde algılanabilecek, imandan yoksun dindarlığın ve imansız evliyacılığın defoları da böylece ifşa olmuş olacaktır. O zaman *"Efendi Hazretlerinin İstanbul'dan Mekke'ye anında kerâmetle"* ulaşmadığı, buna karşın bir ruh bilimi uzmanının, Allah'ın yardımıyla geliştirdiği psişik yeteneği sayesinde bu olayı rahatlıkla gerçekleştirebildiği görülecektir. Bu suretle Hinduist Nakşbendîlik ve Şamano-Budist Müslümanlık iflâs etmiş olacak, Yüce İslâm'ın ve Kur'ân-ı Kerîm'in aydınlığına insanoğlu daha rahat kavuşabilecektir.

Günümüzdeki bilimsel açılımlara rağmen, bir Nakşbendî'nin, yukarıdaki gerçekler hakkında en ufak bir bilgiye sahip bulunuyor olması ihtimali son derece zayıftır. Çünkü *"kazanılmış"* her Nakşbendînin zihni ve vicdanı, sürekli telkinle özel bir dehlize hapsedilir. Allah'ın tevfîki hariç, hiçbir güç onun zihnini ve vicdanını *(telkinin zırhlı duvarlarıyla çevrili olan)* bu koridorun dışına çıkaramaz. Bu tünelin dışındaki her türlü bilgiye onun iç dünyasının kapısı daima kapalıdır. Bu ise tarîkatçı zümrenin en büyük çelişkilerindendir.

***

9) Özellikle medreseli Nakşbendîlerde göze çarpan fahiş bir bilgisizlik örneği vardır; İslâm'daki ***"Tevkifiyye"*** ilkesini ilgilendirdiği için bu nokta büyük önem taşımaktadır. Dolayısıyla bunun üzerinde biraz durmak gerekiyor. Konunun ayrıntıları şöyle özetlenebilir:

Nakşbendî mollalar, *-öğrencilik döneminde-* senelerce Arap dilinin gramer kuralları üzerine eğitim görürler. Hatta bu kuralları ezberleyenler bile vardır. Buna rağmen onlardan hiçbir şahıs, Arapça'da «**Esleme** أَسْلَمَ» kök fiilinin türevlerinden olan «**İslâm** اسْلاَم» ve «**Muslim** مُسْلِم» kelimeleri arasındaki etimolojik ilişkiler üzerinde *-bugüne kadar-* biraz düşünmemiş, düşünme ihtiyacını bile hissetmemiştir. Oysa bu konuda İslâm'ın ***"Tevkifiyye"*** ilkesini ilgilendiren son derece önemli bir ayrıntı vardır. Onu burada açıklamak ağır bir sorumluluk gereğidir.

Erbabınca bilindiği üzere Kur'ân-ı Kerîm'de; ***«sîn»***, ***«lâm»*** ve ***«mîm»*** harflerinden oluşan «**selime** سْلِمَ» kök fiilinden türemiş 22 sıyga (kip) ve bu kiplerden 64 kelime mevcuttur.[5] Bunlardan her birinin

---

[5] Bu kipler ve onların Kur'ân-ı Kerîm'de *(sûrelerdeki dağılımı)* aşağıdaki listede gösterilmiştir.

1) سَلَّمَ: الأنفال/**43**

2) يُسْلِمُ: لقمان/**22**

3) سَلِّموا: الأحزاب/**56**

4) يُسَلِّموا: النساء/**65**

5) تسليمًا: النساء/**65**؛ الأحزاب/**56**

6) أَسْلَمَ: البقرة/**112**، **131**؛ آل عمران/**83**؛ النساء/**125**؛ الأنعام/**14**؛ غافر/**66**؛ الجن/**14**

7) أَسْلَمْنا: الحجرات/**14**

8) أَسْلَمُوا: آل عمران/**20**؛ المائدة/**44**؛ الحج/**34**؛ الحجرات/**17**؛

9) إِسْلاَمَكُمْ: الحجرات/**17**

10) إِسْلاَمِهِمْ: التوبة/**74**

11) مُسْلِمًا: آل عمران/**67**؛ يوسف/**101**

12) مُسْلِمَةً: البقرة/**128**

13) مُسْلِمُونَ: البقرة/**132**، **133**، **136**؛ آل عمران/**52**، **64**، **80**، **84**، **102**؛ المائدة/**111**؛ هود/**14**؛ الأنبياء/**108**؛ النمل/**81**؛ العنكبوت/**46**؛ الروم/**53**.

14) الْمُسْلِمُونَ: الجن/**14**

15) مُسْلِمَيْنِ: البقرة/**128**

16) مُسْلِمِينَ: الأعراف/**126**؛ يونس/**84**؛ الحجر/**2**؛ النمل/**31**، **38**، **42**؛ القصص/**53**؛ الزخرف/**69**؛

17) الْمُسْلِمِينَ: الأنعام/**163**؛ يونس/**72**، **90**؛ الحج/**78**؛ النمل/**91**؛ الأحزاب/**35**؛ الزمر/**12**؛ فصلت/**33**؛ الأحقاف/**15**؛ الذاريات/**36**؛ القلم/**35**

18) مُسْلِمَاتٍ: التحريم/**5**

19) الْمُسْلِمَاتِ: الأحزاب/**35**

20) الإِسْلاَمُ: آل عمران/**19**

21) الإِسْلاَمَ: المائدة/**3**؛

22) الإِسْلاَمِ: آل عمران/**85**؛ الصف/**7**

nasıl türediği, gramer disiplinine bağlı kurallara göredir. Bu konudaki etimolojik ilişkiler asla değişmemiş, değişmeyecek ve değiştirilemeyecektir! Bununla birlikte, Kur'ân-ı Kerîm'in metni -*bütün olarak*-, Arap dilinin hem gramer hem de edebiyat kurallarına uygundur. Kur'ân-ı Kerîm'i 1400 yıldır, yoğun bir süreklilikle inceleyen İslâm âlimleri, bu iki önemli tespit üzerinde tamamen görüş birliği içindedirler. Arap dilinin yasaları kapsamında *(kök fiile bir hraf eklenerek türetilmiş)* «**eslem**'e أَسْلَمَ» ve «**yuslim**'u يُسْلِمُ» fiillerinin çekiminden elde edilen sıfat, erkek için: «**muslim**'un مُسْلِمٌ», dişi içinse «**muslimet**'un مُسْلِمَةٌ»dur. Bu kural kesindir. Dolayısıyla bu kök fiilden «**Müslüman**» diye bir kelime türetmek imkânsızdır. Bu iki fiilin masdarı olan «**İslâm**» kelimesinden de «**Müslüman**» diye bir kelime türetmek aynı şekilde imkânsızdır.

Çünkü 1) ***«Müslüman»*** kelimesi, Kur'ân-ı Kerîm'de yer almamaktadır. 2) Bu kelime Arapçaya ve Kur'ân-ı Kerîm'e yabancıdır. 3) Muhtemelen İranlılar tarafından türetilmiş ise de kim tarafından icat edildiği ve ilk kez ne zaman kullanıldığı bilinmemektedir. 4) Bu kelime: ***(Müslüm+an+lık)*** şeklinde üç kesitten ibaret yapay ve bileşik bir sözcüktür. 5) ***«Muslim»*** olması gereken birinci kesiti Arapça'dan alınmış ise de *(son yıllarda)* ***«müslüm»*** şeklinde çarpıtılmıştır; ikinci kesiti Farsça, üçüncü kesiti de Türkçe bir ektir.

Sonuç olarak İslâm'a, ***«Müslümanlık»*** diye bir isim verilmesi mümkün değildir. Dolayısıyla, bütün bu bilgiler *(yıllarca Arap dil grameri ezberleyen)* Nakşbendî mollalar tarafından bilinmiyor ise bu önemsenmesi gereken büyük bir çelişkidir; yok eğer bildikleri halde bu kullanım hakkında günümüze kadar susmayı tercih etmiş iseler bu daha büyük bir çelişkidir. Acaba *"Bu, yalnızca onların çelişkisi midir?"* diye itiraz edilebilir. Elbette ki Nakşbendi olmayan medreselilerin de bu konuda büyük taksiratı vardır. Fakat toplumumuzda din söz konusu olduğunda, her kesimden önce sahnede Tarîkatçılar yerlerini almışlardır. Ayrıca Nakşbendî olmayan mollaların da büyük bir kısmı Nakşbendî eğilimlidir! Bu nedenle asırlardır ***İslâm*** ile ***Müslümanlığın*** birbirine karıştırılmasına 1000 yıl önce bu anlayışı temellendiren ilk Nakşbendîlerin önayak olduğu ve bugünkü varislerinin bunu devam ettirdiği gerekçesiyle sorumluluk bu zümreye daha çok yönelmektedir. Bu ise büyük bir çelişkidir.

Özellikle Türkiye'de son elli yıldır üç yüzü aşkın meâl yazarının, Kur'ân-ı Kerîm'deki ***«İslâm»*** ve ***«Muslim»*** kelimelerini ***«Müslümanlık»*** ve ***«Müslüman»*** şeklinde tercüme etmiş olmaları[6] cinâyetle eş değerde, tarife sığmaz bir sorumsuzluk, saygısızlık ve ahlâksızlık örneğidir. Çünkü maalesef bu suretle ***«tevkıyfiyye»*** kuralı pervasızca çiğnenmiştir. Bunu göze alanlar, Kur'ân-ı Kerîm'de yer alan -*en az*- beş âyet-i kerîmeyi görmezden gelme cüretini göstermişlerdir: *(Âl-i imrân/19,85; el-Mâide/3; es-Saff/7; el-Haşr/7)*

***

10) Nakşbendîlikteki en büyük çelişkinin farkına varabilmek için, her şeyden önce bu tarîkattaki imânî kirliliğin iç yüzünü keşfetmek gerekir. Buna *"imandan yoksun dindarlık"* da diyebiliriz. Dünyada *(ve Müslüman toplumlar içinde de)* bu tür dindarlık kurumları vardı. Örneğin Kemalizm de *(ideolojiden öte)* bir dindir. Ancak iman kurumundan yoksun bir dindir. Ne çare ki iletişim, bilişim ve medya dünyasını esir almış olan düşünce anarşizminin karanlığı içinde bu yapıların iç yüzünü ortaya çıkarmak çok zordur. Hem büyük riskler taşıdığı için, hem de böylesi devasâ bir projeyi üstlenecek akademik ekipleri oluşturmak ve gerekli finansmanını sağlamak kolay olmadığı için, bu işi başarabilmek neredeyse imkânsızdır. Özellikle linç kültürünün egemen olduğu Türkiye'de

[6] Hiç Arapça bilmeyen, aynı zamanda İslâmî kültüre sahip bulunmayan birçok kimsenin, -*Türkiye'de Kur'ân-ı Kerîm'e meâl yazmak gibi bir hevese*- kapılmış olması emsali görülmemiş bir cürettir. Bu tür girişimler bile Türkiye'de ne derece bir din ve düşünce anarşisinin yaşandığını kanıtlamaya yetmektedir.

«Acaba tasavvufta iman kurumu var mı?» şeklindeki bir soruyu *(sıradan birine değil)*, bir akademisyene, bir *"ilim adamı"*na bile yöneltebilmek bir cesaret işidir!

Örneğin; tasavvufun ve tarîkatçılığın kakafonik propaganda cümbüşü ortamında bugün hemen hiç kimseye **Abdülhakim Arvâsî**'nin râbıta için yaptığı şu tanımı hatırlatamazsınız: ***«Râbıta, İlâhî-Zâtî sıfatlarla tahakkuk etmiş ve müşahede makamına varmış bir kâmil ve mükemmele gönül bağlayıp, huzur ve gıyabında o zatın sûretini hayâl hazinesinde muhafaza etmekten ibarettir.»***[7]

Bu ***"kâmil ve mükemmel"*** zatın kemalini ve mükemmeliyetini, onun "*İlâhî-Zâtî sıfatlarla tahakkuk etmiş*" olduğunu acaba nasıl anlayacağız? Çünkü *"Bunlar o kadar ulu, o kadar yücedirler ki vahyi, (peygamberler gibi Cebrail vasıtasıyla değil, bilakis) doğrudan doğruya Allah'tan alırlar."* Bu iddiayı ifşa eden birçok belge mevcuttur. Örneğin Mesnevi için böyle bir iddia vardır.[8] Keza, **Muhiddin ibn Arabî**'nin sıra dışı yorumları bu tür iddiaların çarpıcı örneklerindendir.[9] Uygun düşse bu listeyi uzatmak mümkündür. **Abdülbaki Miftah** adlı Cezayirli zeki bir araştırmacı **İbn Arabî**'nin Fusûsu'l-Hikem adlı eserindeki sembolik anlamların nedeyse bütün rakamsal sırlarını ortaya çıkarmıştır.

***

11) Nakşbendî elitler, eskiden günümüze kadar gerek ***"Akâid-i Nesefî"yi***[10], gerekse onun **Teftâzânî**[11] tarafından yazılmış olan şerhini, medreselerinde okutmaktadırlar. Aynı zamanda tasavvufla da adetâ yoğrulmaktadırlar. Onların, birbirine taban tabana zıt olan bu iki kavramı uzlaştırmış olmalarına bir anlam vermek güçtür. Gerçekte de bu, çok büyük bir çelişkidir.

Tasavvuf ile iman kavramlarının neden birbirine aykırı olduğu sorusuna gelince bu, her birinin köken bakımından öbürüne son derece yabancı olmasından ileri gelmektedir. Bilindiği üzere ***tasavvuf*** *(theosophy)*, gerek sözel, gerekse içerik bakımından *(daha önce de izah edilmiş olduğu üzere, felsefe gibi)* Yunan kaynaklıdır; ***"İman"*** ise yalnızca semavî dinler için söz konusu olabilen ve insanın vicdanına işleyen köklü bir gayba inanış halidir.

Bu karşılaştırma, aslında önemli bir sorunu hatırlatmaktadır. O da Helenistik dönemdeki ham tasavvuf ile hiçbir dinin iman kurumu arasında herhangi bir bağın bulunmuyor olmasıdır. Bu mistik düşünce asırlar boyu işlenmiş ve tercümeler aracılığıyla *(tıpkı felsefe gibi)* Müslümanlar arasında yayılmış olsa bile temel karakterini yitirmemiştir. Nitekim hemen her Nakşbendî örgütünün, akâid

---

[7] **Abdülhakim Arvâsî**, Râbıta-i Şerîfe, Bayezit Devlet Kütüphânesi No. 243435 s.18 Metnin Osmanlıcası aynen şöyledir:

رابطه: صفات إلهيه ذاتيه إيله متحقق مقام مشاهده ية واصل بر كامل مكمل إيله ربط قلب ايليوب حضور وغيابنده او ذاتك صورتني خزانهء خيالنده حفظ ايتمكدن عبارتدر.

[8] Bkz. **Mevlana**, Mesnevi, mukaddime, VII. Mesnevi, Milli Eğitim Bakanlığı yay, 1991 İstanbul, c.I. s.7)

[9] Bkz. **29**:عبد الباقي مفتاح، مفاتيح الفصوص، دار القبة الزرقاء، المغرب، ص

[10] **Ebû Hafs Ömer bin Muhammed en-Nesefî** (m.1069-1142) tarafından yazılmış özet bir Akâid kitabıdır.

[11] Bu şahsiyetin tam adı: **Sa'düddîn Mes'ûd b. Fahriddîn Ömer b. Burhâniddîn Abdillâh el-Herevî el-Horâsânî et-Teftâzânî**'dir. Pers kökenli olduğu sanılan **Teftâzânî**, çağımıza kadar ününü koruyan çok yönlü bir âlimdir. **Şerḥu'l-ʿAḳāʾid**, **Şerḥu Taṣrîfi'z-Zencânî**, **el-Muṭavvel** ve **Muhtasaru'l-Meânî** gibi eserleri Türk muhitlerinde, özellikle Kürt bölgesindeki medreselerde günümüze kadar okutulmaktadır.

tedrisatı ile meşgul olan bir medresesi varsa da şeyh-mürîd sohbetlerinde hiçbir zaman imânî bir konu işlenmez. Bu ise büyük bir çelişkidir.

Çok ilginçtir ki Nakşbendîler bütün bu gerçeklerden ve bunlarla bağlantılı olarak büyük bir yekûn teşkil eden dakik bilgilerin hemen tamamından habersizdirler.